

כבוד שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב ירון לוי – ראיון מצולם

עורכי הראיון: סא"ל קובי מרקוס, קמ"ש רותם גלנדר וקמ"ש לי אל אורן (הפרקליטות לעניינים מבצעיים)

ביום 16 בפברואר 2022 נערך ראיון מצולם עם כבוד שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב סא"ל (במיל') ירון לוי.
להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.

רקע אישי ומסלול שירותו הצבאי של סא"ל (מיל') ירון לוי

השופט לוי שירת בפרקליטות הצבאית בשורה של תפקידים, בין היתר שימש השופט לוי תובע צבאי והיה שותף בעיצוב חוליית התביעה לאחר הקמת ערכאת הערעור באיו"ש. בתפקידו האחרון שימש סגן הפרקליט הפיקודי בפרקליטות דרום.

כבוד השופט ירון לוי נולד בשנת 1962 בישראל. השופט לוי שיתף אותנו כי נרשם למסלול העתודה האקדמית, לאחר שלא התקבל לשורות סיירת מטכ"ל ("סיירת או ניירת"). בשנת 1984 סיים את לימודי התואר הראשון בפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים.

בשיחתנו, כבוד השופט לוי הביע בפנינו את המורכבות שהרגיש במסלול. לדבריו, מצד אחד הוא נהנה משירותו בפרקליטות הצבאית, פיתח מיומנויות ומרגיש שהפיק את המקסימום משירותו הצבאי הממושך. מצד שני, הרגיש תחושת החמצה ביחס לחיים הסטודנטיאליים. לכן, הוא ממליץ על המסלול לאלו שיוכלו להתמודד עם ניגוד זה.

תמונת כבוד השופט ירון לוי (אתר הרשות השופטת)

פרשה מרכזית – פרשת גבעתי א'

בתקופת האינתיפאדה הראשונה, פרקליטות דרום ומפח"ש (מפקדת חילות השדה, כיום ז"י - זרוע היבשה) הייתה אחראית על העמדה לדין בגין עבירות שבוצעו במרחב עזה תוך כדי האינתיפאדה.

בימים אלו, חטיבת גבעתי פעלה ברצועה עזה. שם, החטיבה התמודדה עם הפרות סדר רבות ונרחבות. באוגוסט 1988 התמודדה החטיבה עם הפרת הסדר במחנה הפליטים ג'בליה. במהלך הפרת הסדר, יודו אבנים אל עבר חיילי הכוח. בתגובה, הכוח רדף אחר אחד החשודים הנמלטים, אשר היה קטין, עד לביתו ופרץ אליו.

אביו של החשוד, האני אל-שאמי, התנגד לחיילי הכוח וניסה למנוע מהם לעצור את בנו. בתגובה הכוח החליט לעצור אותו, ותוך כדי המעצר החיילים הכו אותו באכזריות. בהמשך, לאחר שהובא למאחז צבאי, חיילים נוספים (שלא אותרו במסגרת החקירה) הכו אותו גם כן. על אף פציעותיו לא הוענק לו טיפול ובסמוך לכך, נקבע מותו.

בעקבות מעשיהם, חיילי הכוח המעורבים הועמדו לדין בגין עבירה של הריגה והרופא היחידתי הואשם בעבירה של גרם מוות ברשלנות. התובעים המטפלים בתיק היו כבוד השופט לוי, אז סרן בתביעה הצבאית, וסגן שמואל זילברמן. חיילי הכוח יוצגו על-ידי עו"ד עוזיאל עצמון, אשר היה המאמן של כבוד השופט לוי.

בפסק דין נרחב, ביקורתי ומסועף תיאר בית הדין בחומרה רבה את מעשי העבירה של חיילי הכוח, אך מצא להרשיע את חיילי הכוח בעבירה של התעללות חלף עבירת ההריגה. זאת, בעקבות מסקנת השופטים כי נותק הקשר הסיבתי בין הכאתו בביתו לבין מותו במחנה המעצר.

במהלך ניהול התיק – המשפט זכה לסיקור תקשורתי נרחב, אשר יצר אווירה ציבורית קשה. על אף האמור, השופט לוי, לדבריו, לא מרגיש חרטה על אופן ניהול התיק והוא מאמין בצדקת דרכה של התביעה.

במהלך הראיון, שוחחנו עם השופט לוי על הדמיון בין האופן בו טיפל כתובע בתיק והאופן בו מטופלים מידי יום תיקים בפרקליטות לעניינים מבצעיים. בין היתר, עלה הדמיון שבסיקור התקשורתי, העניין הציבורי שהתיקים מעוררים, לרבות בקרב גופים בינלאומיים, והקושי הרגשי בניהול תיק נגד חיילים שהם מ"טובי בנינו", זאת לצד החשיבות בהתמקצעות בהבנה מבצעית בקרב גופי החקירה והתביעה.

בשיחתנו, שיתף אותנו השופט לוי כי גם בתקופתו עלתה הביקורת הנפוצה על כך שהפרקליטים לא חיים את שדה הקרב ולכן לא יכולים לבקר את פעילות כוחות צה"ל. בתגובה לביקורת, השופט לוי הסביר לנו כי החובה של הפרקליטות במקרים כאלו היא לברר את פרטי המקרה ולהציג עמדה המתחשבת בעקרונות ובערכים המובילים את צה"ל בפעילותו כצבא מגן - "צריך לב שמונח במקום הנכון, ושכל ישר. זהו".

הווי היחידה, שינויים ותמורות בפרקליטות הצבאית

השופט לוי תיאר בפנינו הווי יחידתי מיוחד, מעניין ושמה. בין היתר, תיאר בפנינו קשרים חמים בתוך הפרקליטות, בתוך החוליה ומחוצה לה, ובין מחזורי קמ"שים שונים. קשרי החברות האלו הובילו גם לעבודה משותפת פעילה ומפרה בין המחלקות השונות בפרקליטות, ועזרו להם לחבור לעבודה בפרויקטים רב-מחלקתיים ורב-חולייתיים.

זכור לשופט לוי כי במהלך שירותו כתובע במחנה קסטינה, הקימו התובעים קבוצת כדורגל, ששיחקה באופן פעיל בבסיס. בקבוצה, היו חברים הפרקליט, הסגל הפיקודי והתובעים הצעירים האלוף (מיל') אביחי מנדבליט ועו"ד רונן קצף.

השופט לוי תיאר בפנינו גם את תחילת דרכו המקצועית כתובע צעיר בפרקליטות דרום, לאחר שסיים בהצלחה את קורס הקמ"שים. ביומו הראשון בחוליה נקרא אל הדגל לנהל תיק הוכחות בגין סחר בסמים, לאחר שהתובעת הבכירה לא הגיעה באותו הבוקר. השופט לוי מסר כי למרות שרק הגיע לחוליה ואפילו "לא ידע אם קוראים תיק חקירה משמאל או מימין" לא רצה לסרב למפקדו. לכן, עלה לאולם מבלי שידע כלל מה לעשות.

הסנגורים שייצגו את הנאשם לא חסכו ממנו, התנגדו לכל בקשותיו והערימו קשיים על העדת העדים, וגם אב בית הדין, השופט יורם צלקובניק, לא חסך ממנו הערות ודרישות להתייחסות, על אף שלא ידע את התשובות. בעקבות אירוע זה התעוררו בקרב השופט לוי היסוסים ביחס לרצונו להמשיך בתחום הליטיגציה, אודותיהם שוחח עם התצ"ר דאז שוהם אשר שכנע אותו להישאר בתפקיד.

לימים, כאשר מונה השופט לוי לשופט בית משפט השלום לצד השופט צלקובניק, שכיהן כבר כשופט בית המשפט המחוזי, שוחחו השניים והזכירו את המקרה. לדבריו של השופט לוי, למרות החוויה הקשה - זה היה השיעור הכי חשוב שלמד בחייו המקצועיים. מאז, לא קרה שהגיע לאולם, כתובע, כסנגור או כשופט, בלי להכיר את התיק על בוריו. היום, הוא משתדל ללמד את הפרקליטים שמופיעים בפניו את אותו השיעור בדרכי נועם.

מסר לקציני הפרקליטות הצבאית

בנוסף למסרים ששזר השופט לוי במהלך הראיון, הוא ביקש להקדיש מסר ספציפי לכל קציני הפרקליטות לנוכח הביקורת המופנית כלפי עבודתם. לדבריו, חשוב כי הקצינות והקצינים יזכרו כי המצפן הוא המצפון ועליהם ללכת בעקבותיו.

הניסיון להקדים את הביקורת או לנסות לצפות אותה מקשה על התפקוד היעיל של היחידה. זאת, בגלל שעשיית הפרקליטות מעוררת עניין רב ולכן הביקורת תמיד תצוף. לכן, עדיף כי הקצינות והקצינים יפעלו ביסודיות ובמקצועיות ובהתאם לכללים המקובלים. "תאמינו במה שאתם עושים, תשמרו על עמוד שדרה, תפעלו בהתאם לצו מצפונכם, לדין ולפסיקה".

אנו מודים לכבוד השופט ירון לוי על הזמן שהקדיש לנו ועל תובנותיו מאירות העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.